

Življenje v gozdovih

OŠ

GOZD, GOZDOVI SLOVENIJE, ŽIVLJENJE, ODNOSI, TEKMOVANJE, VZAJEMNOST, IZKORIŠČEVALSKI ODNOS, ZVERI, VOLK, RJAVI MEDVED, EVRAZIJSKI RIS

Vaje za utrjevanje – rešitve

1. Kako so organizmi med seboj povezani v gozdu?

Organizmi v gozdu so med sabo povezani prek življenjskega prostora – gozda, kar pomeni, da si delijo nežive oz. abiotske dejavnike, na primer sonce, voda, prst, veter, kamnine, voda, temperatura itd. in žive oz. biotske dejavnike, torej živ del narave (živali, rastline, glive, bakterije).

2. Kaj velja za vsa živa bitja? Kako se to v različnih delih gozda opazi?

Za vsa živa bitja velja, da bolje uspevajo - rastejo in se razmnožujejo tam, kjer so za njih bolj optimalni pogoji. Zato najdemo v različnih delih gozda različna živa bitja in tudi v različnih gostotah.

3. Organizmi so med seboj v različnih odnosih. Katerih? Na kratko predstavi vsakega.

Organizmi v gozdu so med sabo **v različnih odnosih**. Poznamo na primer: tekmovalni odnos, vzajemnostni, izkoriščevalni odnos. K slednjemu spada herbivorstvo (objedanje), parazitizem, plenilstvo.

Tekmovalni odnos je značilen za organizme, ki tekmujejo za iste vire hrane, prostora, itd. Na primer polh in veverica, ki se oba prehranjujeta tudi s semeni v gozdu. Ali tudi tekmovanje za spolnega partnerja znotraj iste vrste.

Pri vzajemnosti rečemo, da živita organizma v sožitju, saj imata oba od njunega odnosa neko korist.

Na primer mravlje in rastline. Določene vrste mravelj si za svojo domovanje izberejo določene vrste rastlin ali njihovo okolico. Za mravlje je koristno to, da jim daje ta rastlina zavetje. Za rastline pa je korist v tem, da jih rastlinojede živali težje pojedjo oz. objejo, saj mravlje zelo silovito branijo svoje bivališče, torej, rastline.

Izkoriščevalski odnos je ta, kjer organizem izkorišča drugega, čeprav ga po navadi ne uniči popolnoma.

4. Kaj za druge živali pomeni, kadar opazijo, da ptice v gozdu zaženejo alarm? Posledica česa je to?

Ko ptice zaženejo alarm v gozdu, ker so videle plenilca, s tem nanj opozorijo še druge živali, da se skrijejo. Organizmi v gozdu namreč vplivajo drug na drugega tudi s svojim vedenjem. To je posledica tega, da so se tekom evolucije organizmi spreminjali in se prilagajali na življenjski prostor, kakor tudi na ostale organizme, ki živijo na istem življenjskem prostoru. Tako so se živali naučile prepoznavati tudi nekatera vedenja drugih živali, ki jim pomagajo bolje preživeti.

5. Katere avtohtone vrste velikih zveri poznamo v slovenskih gozdovih? Kaj je to avtohtona vrsta?

V slovenskih gozdovih imamo tri avtohtone vrste velikih zveri: rjavi medved, volk, evrazijski ris. Avtohtona vrsta je vrsta organizma, katere prisotnost na določenem geografskem območju (npr. na ozemlju države) je zgolj rezultat naravnih procesov.

6. Predstavi eno izmed avtohtonih vrst velikih zveri, ki jih poznamo v slovenskih gozdovih.

Možnih je več rešitev.

Volkovi živijo v tropih, ki so pravzaprav razširjena družina. Trop vodi vodilni par. Volk je na območju Slovenije stalno prisoten, čeprav je bil v preteklosti skoraj iztrebljen. V preteklosti je bil večkrat preganjan, danes pa velja za varovano vrsto. Volčja populacija pri nas šteje krepko preko 100 volkov. Njegovo območje stalne prisotnosti se pretežno sovпада z medvedovo.

Medved je s svojimi do cca. 350 kilogrami največja in najtežja velika zver v slovenskih gozdovih. Je vsejed, prisotnost katerega je zelo odvisna od hrane in primerne habitata. Medved se v Sloveniji najbolje počuti v strnjenih gozdovih, kot je na Kočevskem in Notranjskem, kjer je tudi jedro stalne prisotnosti medveda. Medvedov je pri nas preko 1000 osebkov.

Ris je največja prostoživeča mačka v Sloveniji, z značilnim pikastim ali rozetastim kožuhom in čopki na ušesih. Tekom preteklosti je bil ris, kot preostale velike zveri, preganjan in v večjem delu Evrope tudi iztrebljen. V Sloveniji je bil popolnoma iztrebljen na začetku 20. stoletja. Cca 60 let kasneje, so ga leta 1973 gozdarji in lovci ponovno naselili – 6 živali, iz slovaških Karpatov na Kočevsko. Letos, leta 2023, je torej 50 let ponovne naselitve risa v Slovenijo. Uspešno se je širil, a je kljub temu zaradi lova in predvsem zaradi prevelikega krvnega sorodstva potomcev postal ogrožen. Okoli leta 2010 je bilo v Sloveniji le še približno 15 osebkov, kar je premalo, da bi ris lahko v Sloveniji dolgoročno obstal, vsekakor pa ne kot zdrava populacija. Zato se zadnjih 6 let preko projekta Life Lynx doseljuje risi iz slovaških in romunskih Karpatov. Ideja je: zagotoviti dolgoročni obstoj risa v Sloveniji, z zdravo populacijo – ki si je manj sorodna med sabo in da se slovenski risi povežejo s sosednjimi risi. Narava ne pozna meja državnih ureditev.